

התורה והמצוות

במ"ד גליון כה' פרשת צו – פורים תשע"ט

גליון שבועי לחניכי הישיבות בני התורה המקורבים לאורו של רבינו הקדוש מוה"ר מברסלב זיע"א

מאמר בפנימיות הפרשה, משרשי הדברים עד לעובדא ולמעשה **הדשתי קרבנות**

עבודה זרה ותאוות ממון

ביאור הפשט

א. הלשון 'צו': בדברי רש"י מבואר על פי דברי חז"ל, שהוא לשון זירוז, ונכתב במקומות מיוחדים שבהם צריכים זירוז. ויש בזה שתי דעות: לדעה ראשונה – בכל מקום שהוא 'מיד ולדורות' צריך זירוז, ולדעת רבי שמעון בכל מקום שיש חסרון כים צריך זירוז. [ובפשטות נראה שהם דעות חלוקות, אמנם הרמב"ן מבאר שרבי שמעון לא בא אלא להוסיף, שגם במקום שאינו לדורות – אם יש בו חסרון כים נכתב לשון זה, וכגון בציווי שמן המאור, ובציווי ערי מקלט].

אמנם כאן לכאורה אין שייך אף אחד מהמעמדים – שהרי ציווי זה אינו לדורות, אלא בזמן שיש בית המקדש, ועל כל פנים אינו 'לדורות' יותר משאר קרבנות. וגם אין בו חסרון כים. אמנם מדברי רש"י נראה שלמד ששני הדברים ישנם כאן, הן לדורות והן חסרון כים. ולדברי הרמב"ן אמנם אין כאן חסרון כים אבל יש כאן 'לדורות' וצ"ע. ובדברי האור החיים מבואר להיפך, שיש כאן רק 'חסרון כים' והוא מבאר זאת בששה אופנים, ואחד מהם הוא שהמצוה להבעיר אש על המזבח בתמידות הוא ה'חסרון כים'.

ב. הבערת האש: בפשטות, הטעם שצריך אש על המזבח הוא משום שצריך להקריב תמיד קרבנות, וגם לקחת ממנו אש עבור הקטורת, ועבור שאר דברים הצריכים אש. וגם בלילה שאין מקריבים קרבנות, צריך אש על המזבח עבור האיברים והפדרים. ולכן דרשו חז"ל ממה שנזכר ארבע פעמים שיש 'ממה' מערכות על המזבח, וכל אחד מהם מיועד עבור עניין אחר הצריך 'אש'.

אמנם, בוודאי אינו סוף העניין, אלא יש עניין בעצם הבערת האש על המזבח, ולכן 'המכבה אש שעל המזבח' עובר בלאו ולוקה. ואכן בדברי הרמב"ן מבואר שיש במצוה זו שני חלקים: חלק הראשון – מצוה על הכהנים, שיעשו כל התחבולות כדי שיהיה תמיד אש על המזבח, ואם התעצלו ולא הניחו מספיק עצים ולכך נכבה האש, עוברים בלאו. והחלק השני – על כל אדם, שאסור לו 'לכבות' בפועל את האש. על כל פנים מבואר שיש עניין בעצם הבערת האש, וצ"ב.

ביאור הפנימיות

פנימיות העניין מבואר בליקוטי הלכות (הלכות תפילה ד, אות טו), על פי דברי המדרש 'אין צו אלא עבודה זרה'. ויש להבין מה עניין עבודה זרה לכאן, והאם דרשה זו עולה בקנה אחד עם דברי חז"ל 'אין צו אלא במקום חסרון כים'.

* * *

תאוות ממון

היצר הרע של עבודה זרה בטל מן העולם, אמנם נשאר ממנו בחינה אחת, והיא 'תאוות ממון'. כי מה שמונח מאחורי תאוות ממון, הוא הרצון להיות

פרשת צו היא הפרשה השניה בסדר 'ויקרא', ומבואר בה המשך סדר הקרבנות, וסדר שבועת ימי המילואים.

בעצם, כל סדר הקרבנות ומיניהם – התבארו כבר בפרשת ויקרא, ובפרשה זו פרשת צו – אין קרבנות 'נוספים', אלא 'חזרה' על אותם קרבנות שהוזכרו בפרשת ויקרא; עולה, מנחה, טמאת, אשם, ושלמים. אלא שבכל אחד מהם יש 'פרטים' שלא הוזכרו בפרשת ויקרא, ולשם כך נכתבו שוב, כדי ללמד פרטים אלו.

ומן הראוי להבין, מפני מה 'הושמטו' פרטים אלו כביכול, עד שבשביל כך נצרך לשנות שוב את כל פרשיות הקרבנות. וכפי הנראה, היה צורך בדווקא לשנות שוב את כל סדר הקרבנות – כדי ללמד יסוד נוסף בעניין הקרבנות, מלבד היסוד הראשון שכבר נתגלה בעניין הקרבנות בפרשה הראשונה.

* * *

החלק הראשון בפרשה, פותח בפרשת 'עולה', ולכאורה אינו מדבר בפירוש על קרבן עולה, אלא בעיקר עוסק במצות 'תרומת הדשן', והוצאת הדשן, ובמצות האש על המזבח. אלא שבדרך אגב מבואר שהאיברים של עולה נמצאים על המזבח כל הלילה, ולכן צריך שיהיה אש על המזבח גם בלילה, וכתוצאה מזה יש דשן שצריך לפנותו.

אך אם כל הדברים האלו נקראים בשם 'זאת תורת העולה', אות הוא כי העיקר כאן הוא קרבן עולה, וכל אלו אינם אלא נלווים אליו. ואם כן צריך להבין איזה יסוד נתחדש כאן בעניין עולה, וכן צריך להבין מה עניין שאר הדברים; הדשן, העצים והאש, ומה השייכות שלהם לקרבן עולה.

התמיהות בפרשה

א. 'צו את אהרן' – הלשון צו אינו מצוי, ובדרך כלל כתוב 'אמור' או 'דבר' ולא לשון ציווי. וצריך להבין מפני מה נכתב כאן בלשון זה.

ב. 'זאת תורת העולה' – איזה שייכות יש בין תורת העולה לבין כל הדברים שנכתבו בפרשה זו; תרומת הדשן, נתינת עצים, והבערת אש תמידית על המזבח.

ג. 'זאש המזבח תוקד בו' – מה עניין המצוה שתבער תמיד אש על המזבח, ומפני מה נכתב ציווי זה ארבע פעמים בפרשה זו.

ד. מה עניין מצות 'תרומת הדשן', שהיובו בכל יום, ואינו בכדי לנקות את המזבח [שזה מצוה אחרת 'הוצאת הדשן', ואינו חיוב בכל יום], אלא לקחת מעט דשן, להניח בצד המזבח, ונבלע במקומו. איזו תכלית יש בעבודה זו.

קו 'חניכי הישיבות – ברסלב': 077-31-40-331

'מסודר', ולא להיות תלוי באף אחד אחר. וגם אחר שכבר יש לו ממון די 'סידורו' – יש תאוה להוסיף עוד ממון, כדי לקבל 'מעמד', שתלוי ועומד לפי כמות הממון שיש לו.

ההיפך הגמור מזה, הוא המצב שהיה בירידת המון. מצד אחד, הם היו לגמרי 'מסודרים', ולא היה חסר להם דבר, ומצד שני היה עליהם להישען לגמרי על ההנהגה העליונה, כי לא היה למחר 'כלום', ואף אם ישאירו ('ח') לא יועיל להם.

זהו מצב שבו סומכים לגמרי על האמונה, והוא ההיפך הגמור מתאוות ממון שהיא 'עבודה זרה' – דהיינו ההרגשה כביכול יש משהו או משהו אחר שיכול לעזור לו. ולכן, תאוות ממון אינה תלויה כלל אם יש לאדם ממון או לא. אלא עד כמה הוא מרגיש שהממון הוא זה ש'מסדר' אותו, ובו הוא תלוי.

ואין זה רק בממון, אלא בכל ענייני העולם. ההסתכלות על העולם כמקום שצריך 'להסתדר' אתו, ושלאפשר להסתדר ולהתמודד עמו בכוחות עצמיים, ובמצעים טבעיים כלשהם – יהיו איזה שיהיו – הוא תאוות ממון, שהיא עבודה זרה. כי האמת היא, שאי אפשר להסתדר עם העולם, רק על ידי שמכירים שהוא מונהג בהשגחה, ואז גם אין צרכים בכלל להסתדר אתו.

ידיים של תפילה

ועניין זה מתבטא בידיים. הידיים של האדם, הם 'הכלים' וה'אמצעים' שעל ידם הוא מתנהל בעולם. ויש בהם שתי תנועות הפוכות; יש תנועה בה אדם קומץ את אצבעותיו ומראה תנועה בידיו של 'כל יכול', ולעומת זאת יש תנועה של 'מרים ידיים' שבו הוא מראה שאינו יכול לעשות כלום; או משום כניעה וייאוש, או בנשיאתם כלפי מעלה בבחינת 'הרימותי ידי אל השם'.

בידיים יש כ"ח פרקים ו"ד בכל יד, והם מרמזים על 'כח', או לחילופין על 'כח מעשיו הגיד לעמו', שמרמז על כ"ח אותיות של מעשה בראשית [הרמזים בפסוק 'בראשית ברא אלקים וגו' שיש בו כ"ח אותיות]. כלומר, שכל מה שמחיה ומנהיג את הבריאה הם האותיות הללו.

ולכן, התיקון לתאוות ממון הוא 'תפילה'. כי בתפילה האדם מגלה שהוא בעצמו אינו יכול, אלא צריך סיוע מלמעלה. וככל שהאדם יותר מרגיש 'תלוי' בתפילה – אות הוא שיצא יותר מתאוות ממון. ולכן התיקון למדינה של עשירות הוא על ידי הבעל תפילה (כמבואר באריכות בסיפורי מעשיות, מעשה י"ב 'מעשה מבעל תפילה').

הריח של הקרבנות

אמנם באמת, קשה מאוד לצאת מתאוות ממון, והוא קשה יותר מכל התאוות ומכל הטעויות והשקרים (כמבואר במעשה מבעל תפילה). והדרך להוציא את האדם משם הוא רק על ידי 'הריח'. וכמסופר במדרש, שבעת יציאת מצרים אמר להם משה למול את עצמם ולא רצו. מה עשה, הלך והתחיל לצלות את הפסח, והם הריחו את הריח ונתאוו לזה, ובקשו ממנו שיתן להם גם כן, אמר להם 'כל ערל לא יאכל בו', הלכו ומלו את עצמם. וכך גם מסופר במעשה מבעל תפילה, שעל ידי הריח הוציא אותם מתאוות ממון.

הריח הוא החוש היחיד שלא נפגם בעין הדעת, ולכן הוא חוש שהנשמה נהנית ממנו. כלומר, בכל החושים אפשר למעות שיש ממש במציאות של העולם, ועל ידי זה יכולים ליפול לעבודה זרה, וכמו שנפל אדם הראשון. אבל בחוש הריח מרגישים בחוש שאין ממש במציאות של העולם, אלא יש כאן משהו אחר שמחיה את העולם.

ולכן, עיקר הקרבנות הם 'ריח ניהוח'. והריח הזה צריך שיהיה תמיד בעולם, ולכן צריך תמיד שיהיה אש על המזבה, והאש הזאת שורפת את המציאות של העולם, ומשאירה 'ריח ניהוח' שמגלה את האמת ואת האמונה, ומשברת את העבודה זרה של תאוות ממון. ואת כל זה אנו זוכים על ידי אמירת הקרבנות בכל יום, שאז מקבלים את ה'ריח' של האמונה. וכמו כן אפשר לזכות לזה כשמקריבים 'קרבן', דהיינו כשיש נסיון חזק של תאוות ממון, שאדם מרגיש שהוא באמת לא יכול להסתדר, והוא שובר את דאגותיו ומשליך עצמו על השם יתברך – הוא מעורר את ה'ריח' של הקרבנות.

'צו' – פרשת העולה

וזה העניין של פרשת העולה. שצריך לשחוט לגמרי את העולם, על ידי שמבקרים תמיד אש על המזבה, ואפילו כלילה כשאין קרבנות – צריך שיהיה 'הריח' של הקרבנות. ואסור לכבות את אש המזבה בשום אופן וּמבואר ברמ"ק בשם אליהו הנביא שאמירת הפסוק הזה 'אש תמיד תוקד על המזבה לא תכבה' הוא סגולה לבטל מהשבות זרות.

וזהו מצות תרומת הדשן. לקחת מעט ממה שנשרף כבר, ולהניח אותו בצד המזבה והוא נבלע באדמה, להראות שאפילו האפר אין בו ממשות והוא כלום, וצריך לעשות זאת בכל יום בתחילת היום, דהיינו מיד להרים הידיים אל השם ולהתחיל היום באמונה ותפילה – מתוך הכרה שאני בעצמי איני יכול אלא בעזרת השם.

ולכן נכתב כל העניין בלשון 'צו' – שמרמז גם על חסרון כים וגם על עבודה זרה, ושניהם אחד. כי החסרון כים הוא העבודה זרה, וכדי לשבר אותו צריך 'ציווי'. ציווי הוא מצד אחד 'גבורה', שכביכול מכריח את ה'מצווה' לעשות, גם אם אינו מבין, ומצד שני הוא מצד האהבה, כאומר לו: אינך צריך להבין, אלא לסמוך עלי, והכל יהיה בסדר.

ולכן 'צו' הוא גם לשון חיבור, כי כשאדם מקבל את הציווי מצד הגבורה – אין זה חיבור אלא הרחקה, אך כשמבין שהוא מצד האהבה והחסד, וכאומר לו: אל תדאג, אלא סמוך עלי – נעשה חיבור ביניהם. ולכן, כשאדם מבטל תאוות ממון, מחמת שמבין שיש מי שדואג לו ויכול לסמוך עליו – הרי זה מחבר ביניהם.

* * *

ולסיום, עניין פורים: בסיפור המגילה רואים בחוש, איך שאהשוורוש והמן מתייגעים כל הזמן, להגדיל ממונם וכבודם, ככל מיני השתדלות ויגיעה. ואחר כל הסיפור, ברגע אחד מגיע כל זה למרדכי ואסתר. כי זה התיקון של תאוות ממון – להבין שהישועה לא צריכה להגיע ממקום צפוי, אלא היא כבר קיימת ועומדת, ורק ממתנה לרגע שהיא צריכה לעבור לכתובת הנכונה.

עזרו לנו להגדיל את ההפצה!
ע"י תרומה במכשיר 'קהילות' הפשוט: 'עלמא דאורייתא' תרמו וכתבו: עבור 'המקורבים' תזכו למצוות!

השיעורים הקבועים ל'שבת צו ול'שבוע פרשת שמייני						
יום	חודש אדר ב'	הדף היומי מסכת חולין	מנהג ברוך עמוד היומי 'דושי'	ליקוטי מוהר"ן ח"א!!	ליקוטי הלכות חלק ו	העמוד היומי בזה"ק וזהר חדש
ז	טז	קטז	חזרה	ב.	נט	פז.
א	יז	קיו	שטג, כו-כו	ב:	ס	פז:
ב	יח	קיח	שטג, כח-כט	ג.	סא	פח.
ג	יט	קיט	שטג, ל	ג:	סב	פח:
ד	כ	קכ	שטג, לא-לג	ד.	סג	פט.
ה	כא	קכא	שטג, לד-לו	ד:	סד	פט:
ו	כב	קכב	חזרה	ה.	סה	צ.

התורה הנלמדת בחבורת 'מטימי דרך' העולמית: ליקוטי מוה"ן, חלק ראשון, תורה ג.

זכויות שיעורים ובתי-כנסת למקורבים!			
עיר	נושא השיעור	מגיד השיעור	יום ושעה
בני ברק	לומדים חבורה הליכה עם תורה חניכי השיבות ב"ב	לומדים בחבורה תורת	פעם בשבוע
בני ברק קרית הרצוג	ליקוטי הלכות	לומדים בחבורה	מוצאי שבת בבית פרטי בשעה: 10:00
בני ברק קרית הרצוג	שיעור התחזקות	נושא בפרשה	בכל ליל שבת מברכים
בני ברק	התחזקות	רבנים שונים	יום שני בערב לבחורים
בית שמש	חבורה ללימוד ליקוטי מוהר"ן	לומדים בחבורה	יום שישי בשעה: 11:00 בבוקר
קרית ספר	בית מדרש 'צנח ישראל'	תפילות שיעורים מלווה מלכה ועוד	רח' מסילת יוסף 34 (מאחורי 'בר כל')
בשורה טובה תדשן עצם!!! אי"ה בקרוב בית מדרש חדש למקורבים בבני-ברק!!!			

התורה הנלמדת: ליקוטי מוהר"ן, חלק א' תורה ג'.

על הפרשה ||| פנינים על פרשת השבוע

בקרבת תורה מביאים לחם חמין

מבואר בפרשה שבקרבת תורה מביאים חמין דייקא אע"פ שבכל הקרבנות אין להביא חמין אלא דווקא מצה, אבל בקרבן תורה צריך להביא ג' מיני מצה ומין אחד חמין.

בפסח אפור החמין אבל בשבועות מביאים שתי הלחם מחמין דייקא

ויש לבאר העניין על פי מה שביאר מוהרנ"ת עניין שתי הלחם בשבועות אחר שבפסח אסור החמין בתכלית האיסור, וז"ל מוהרנ"ת (הל' אפוטרופוס הלכה ג' אות ג'): 'פי החלוק שבין חמין למצה הוא רק מה שחמין בנפיקה ומצה נאפית מיד בשנתנו מים על העפה ואין מניחים אותה לעלות בנפיקה, הינו שחמין שולט בו האויר והרוח הרבה על ידי שמשתיין אותו שעל ידי זה עולה בנפיקה שהוא על ידי האויר והרוח. אבל מצה אופין מיד ואין מניחין שישלט בו האויר והרוח שיעלה בנפיקה, פי האויר והרוח הוא בהינתן הקול פי כל הקולות הם על ידי האויר פיודע ועל פי עכשיו בפסח בשעת יציאת מצרים שאנו צריכין לצאת מפלכות הרשעה שעקר התקון על ידי הנבעת קול דסמרא אחרא, ולהעלות קול דקדשה כנ"ל. על פי אסור עלינו עתה לאכל חמין הם ושלום, פי אנו צריכין לשמר את העפה מחמין שלא תשלט שם האויר והרוח של העולם שמשם תוצאות הקול שלא נודף עדן מטמאת וזהמת מצרים, פי הגאולה היתה שלא על ידינו פי אם באתערותא דלעלא לבד, כמובא, פי עדן לא קבלנו את התורה ועל פי עתה אנו צריכין לשמר העפה מאד מאויר העולם שאינו מודף עדן שמשם הקול דסמרא אחרא שזה העקר שאנו צריכין לתקן עתה כנ"ל, על פי צריכין להזהר מחמין מאד בכל יראה וכל ימצא מחמת שישם נאחו ביותר אויר העולם שלא נודף עדן שעל ידי זה העפה מתחמצנת כנ"ל.

אנו זוכין לקול נגינה דקדשה שהם שיר והלל נגון וזמרה לה' ותקרה שעל ידי זה היתה עקר הגאולה, כמו שכתוב: השיר יהיה לכם פליל התקדש חג כנ"ל.

אבל בשבועות כבר נתתן קול דקדושה וע"כ אז מביאים שתי הלחם מחמין דייקא וכלשונו שם (באות יב): 'ועל פי בשבועות שאנו נשלמו ימי הפקידה וזכו לטהר עצמן לגמרי וקבלו התורה שהיא פלולה מתורה שבכתב ותורה שבעל פה, על פי אז מצוה להביא קרבן מחמין דייקא שהם שתי הלחם, כמו שכתוב: חמין תאפנה, פי אז נתבררו הקולות דקדשה בתכלית השלמות שזהו בהינתן קול שופר וכל הקולות שראו ושמעו אז, שהם בהינתן קול נגון דקדשה, כמו שכתוב, היטיבו נגון בתרועה. וכמו שכתוב, עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו וכו', על פי באים שתי הלחם, שהם בהינתן שתי תורות בכתב ובעל פה מחמין דייקא, פי על ידי שתי התורות בכתב ובעל פה, על ידי זה עקר תקון וברור הקול. פי שרש הקול מבהינתן תורה שבכתב שהיא עקר הגאולה, פי משה רבן של כל הגבאים שמשם תוצאות הקול, ותורה שבעל פה, שהוא שלמות תורה שבכתב, הוא תקון וברור הקול היצא מתורה שבכתב מבהינתן גבואה, שלא יתאחו בו הקול דסמרא אחרא הם ושלום וכנ"ל. על פי על ידי שתי הלחם המתחמצים בבהינתן זאת, מבהינתן אויר וקול דקדשה הנמשך משם מבהינתן שתי התורות וכנ"ל, על ידי זה עקר התקון, על פי צריכין לבוא מחמין דייקא, פי חמין הזה של שתי הלחם נמשך מברור ונודף האויר שהוא בהינתן קול על ידי שתי התורות וכנ"ל שעל ידי זה עקר התקון וכנ"ל.

כשיוצאים מצרה נתתן קול דקדושה וזוכים לניגון דקדושה ועל פי בן מביאים חמין דייקא

ואולי על פי זה יתבאר גם מה שכשיוצאים מצרה מביאים לחם חמין, כי בעת היציאה מהצרה מאיר קול שיר ושבה להשי"ת, שזה עיקר הניגון דקדושה, וגם שהיציאה מהצרה היתה בוודאי ע"י התפללות שהתפללו מקודם, ובה ג"כ תיקנו את בחי' הקול דקדושה שהוא ע"י קולות של תפילה ובקשה להשי"ת, ועל פי כשיוצאים מהצרה הקול והניגון מתוקן וזוכים לניגון דקדושה על פי אין חסרון בלחם חמין, ואדרבא צריך להביא מחמין דייקא, כי עיקר הניגון הוא דייקא מבחי' הרוח שהוא בחי' חמין, אלא שכל זמן שלא נתתן החמין והרוח, יש סכנה להכניסו אל הקדושה כי יכולים ליפול מזה, אבל כשזוכין לתיקון הקול דקדושה צריך להשתמש דייקא עם בחי' הרוח דקדושה שהוא בחי' חמין ועל פי כן מביאים גם כן מצה כדי לזכור כל הזמן להניצל מהרוח של העולם שהוא בחי' הניגון הלא טוב, ולהזהר להיות דבוק כל הזמן בניגון של הקדושה.

פי עקר תקון קול הנגינה הוא על ידי עסק התורה שבעל פה בלילה, כמו שכתבאר שם ועתה עדן לא קבלנו את התורה ואין פידינו לתקן ולדוף הקול בעצמנו רק מן השמים המל עלינו והשמיענו הקול דקדושה על ידי משה רבנו, דהינו כל הגבואות שנבא לנו במצרים שמשם קול הנגינה דקדושה כנ"ל שעל ידי זה היתה הגאולה כנ"ל, אבל מחמת שעדן לא קבלנו את התורה ולא זכינו בעצמנו עדן ולברר את האויר בשלמות שמשם כל הקולות, על פי עתה אנו צריכין לשמר עצמנו מחמין מאד מחמת שיש בו שליטת אויר העולם שלא נודף עדן כנ"ל רק אנו צריכין לאכל מצה שאנו שומרים אותה מאד שלא תשלט בה אויר העולם, רק תכף בשבא מים על העפה אופין אותה מיד. ועל ידי זה שאנו שומרים את המצה ואין מניחין אויר העולם לשלט בה על ידי זה אנו בוחיין מכל וכל מאוירא דהאי עלמא שיש שם אהיות הקול דסמרא אחרא, רק

עניינא דיומא ||| עניין פורים על פי תורה זו

עיקר העצה להניצל מהניגון של הרשע הוא לימוד תורה שבעל פה בלילה

והנה מבואר בדברי רביז"ל שעיקר העצה שלא יזיק לו הניגון של המנגן הרשע, הוא ע"י לימוד תורה שבעל פה בלילה, ומובן מכללות העניין שבחי' המנגן הרשע מכנים באדם רוח של קרירות וסתמיות, כי כל העולם הוא בחי' ניגון, בחי' רוח, נשזה בחי' חמין שצריך להזהר מהרוח של העולם שהוא בחי' המנגן רשע וכמוכין מדברי מוהרנ"ת, כי העולם בטבעו נוטה לבחי' ניגון רע, דהיינו בחי' הסתכלות על הרע והחסרון וההושך בכל דבר, שזה בחי' לשון הרע שהוא עיקר בחי' הקול פגום כמוכין מדברי רביז"ל, כי בחי' לשה"ר הוא הסתכלות על החסרונות, ועניין זה הוא הן כלפי חבירו והן כלפי עצמו, וזה עיקר הרוח של העולם שהוא בחי' חמין, שמוזה עיקר הקושי בעבודת הבורא, כי מחמת הרוח של הניגון הרע שיש בעולם, אדם נוטה לראות את חסרונותיו

והחסרונות אחרים, ועי"ז אינו יכול לשמוח ולעבוד את השי"ת כראוי מתוך שמחה וחדוה.

וזה בחי' העצה של לימוד תורה שבע"פ בלילה, כי בתורה שבעל פה מתגלה שגם בעוים החושך וההסתרה, גם שם יכולים לעבוד את השי"ת, כי בפשטות נגלות התורה מתגלה שאין מצב שאין האדם יכול להתקרב להשי"ת, כי בכל דבר ובכל מצב יש בחי' של תורה והלכה ששייך דייקא למצב הזה שנמצא בו האדם, וזהו כללות תורה שבעל פה, ובלימוד תורה שבעל פה שהוא עצמה בחי' חושך ולילה, כי היא מאירה גם למקום החושך והלילה, וכשלומדמים אותה בעת החושך והלילה, שאז יש כאן שני בהינות של לילה, ואע"פ לומד האדם מתוך אמונה שיש להשי"ת נחת רוח מזה [שזה בחי' לימוד התורה לשמה שע"ז הוא עיקר הסגולה הנ"ל כמבואר בפנים], עי"ז מאיר לאדם

האמונה האמיתית הזו שבאמת השי"ת רוצה בו והפץ בו כמו שהוא ממקומו דייקא, דייקא מתוך כל העלויות והירידות שעוברים עליו, כי עיקר בחי' הניגון הוא דייקא ע"י העלויות והירידות יחד וכמו שמאריך בזה רבינו"ל בליקו"מ סי' נד, ע"ז כבר אינו מוזיק לו הניגון של המנגן רשע, כי מאיר לו בבהירות עצומה ונפלאה האמת האמיתית הזאת שהשי"ת עמו תמיד ורוצה בו תמיד ויש לו תמיד נחת רוח ממנו.

מבטלים תורה לשמוע מקרא מגילה

וזהו בחי' מבטלים ת"ת לשמוע מקרא מגילה, כי במקרא מגילה מאיר הארה זו שמאיר בתורה שבעל פה, ושם הוא מאיר ביתר שאת ויתר עוז בכח הארת מרדכי ואסתר שהם בחי' המנגנים הכשרים שמאירים לנו בשלימות עניין זה, וע"כ מבטלים תלמוד תורה למקרא מגילה כי שם מאיר הארה זו ביתר שאת ויתר עוז.

קריאת המגילה בלילה ומה שלמדוהו מהפסוק אלקי אקרא יומם ולא תענה לילה ולא דומיה לי

(ח) וזה בחי' קריאת המגילה בלילה מלבד קריאת המגילה ביום, כי צריך להאיר את השיר והניגון של קריאת המגילה בלילה דייקא וכנ"ל.

ובזה יש לבאר עניין פלאי, שהנה עניין זה שצריך לקרוא את המגילה בלילה וביום, למדוהו בנמו' (מגילה דף ד.) מקרא דאלקי אקרא יומם וכו', וכלשון הגמ' שם 'ואמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אלקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי, ופירש רש"י שם שהוא 'זכר לנס, שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה, ועל מה שלמדו מהפסוק הנ"ל פירש"י 'במזמור למנצח על אילת השחר הוא, שנאמר על אסתר, כדאמרינן במסכת יומא (כט.) למה נמשלה אסתר כאילת, ולפום ריהמא העניין פלא והפלא מה עניין קריאת המגילה בלילה וביום מחמת שבפסוק נזכר יום ולילה לעניין תפילה של אסתר, שלכאן' חוץ ממה ששניהם קשורים לאסתר ושניהם הם יום ולילה, נראה שאין עוד קשר בזה והדבר פלא והפלא מהו הכוונה בזה.

ועל פי הנ"ל יתבאר העניין מעט, שהנה פשטות הפסוק הנ"ל – 'אלקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי' – הוא שאע"פ שאני קורא ביום ואיני נענה [וברש"י הוסף דיומם היינו מיום אל יום, היינו שאני קורא בכל יום ויום ואיני נענה], והנה באופן רגיל התוצאה של דבר זה הוא שהאדם מתייאש לגמרי מתפילה, אבל אסתר המלכה ודוד המלך מאירים לנו להפך, 'ולילה ולא דומיה לי', שגם בלילה אני ממשיך ומבקש מהשי"ת ואיני נותן לעצמי דומיה, היפך ממה שעמלק מנסה להכניס בלב את הניגון הרע של העולם כאילו אפסה תקוה, אלא מתחזקים באמונה שבזוודאי השי"ת רוצה בנו ובתפילותינו וע"כ אדרבא מרבים בתפילה גם בלילה שהוא בחי' עת החושך והסתרה.

וזהו עיקר הארת המגילה שהיא בחי' הניגון הכשר והטוב שמאיר לנו את האמת של הבריאה איך השי"ת עמנו ואצלינו תמיד, וע"כ צריך לקרוא את המגילה בלילה דייקא כי עיקר הארת המגילה היא בחינה זו עצמה שגם בלילה שהוא בחי' החושך והסתרה, לא ניחלש מהניגון של המן עמלק, אלא נדע את האמת שהשי"ת עמנו תמיד והפץ בנו ובתפילתנו וממילא יהיה בחי' 'ולילה ולא דומיה לי', נמצא שעל פי זה מתבאר היטב מה שלמדו מפסוק זה קריאת המגילה בלילה, שאי"ז זכר בעלמא למה שהתפללו בלילה וביום, אלא מטרות קריאת המגילה היא להאיר בנו בחינה זו שהשי"ת עמנו גם בעת החושך והלילה, שנזכה לבחי' ולילה ולא דומיה לי וזה מה שהביאו פסוק זה כסמך לקריאת המגילה בלילה שהכוונה בזה שזה גופא בחי' הארת קריאת המגילה בלילה, שזה בחי' העצה הנ"ל של תורה שבעל פה בלילה שמאירה לנו כמה השי"ת הפץ בנו גם בלילה שהוא בחי' החושך והסתרה, וזה מה שהביאו הפסוק הנ"ל.

וזה ג"כ הפסוק השני שהביאו שם לענין זה 'למען יזמרך כבוד ולא ידום ד' אלקי לעולם אודך, ופירש רש"י 'זמרך כבוד – ביום, ולא ידום בלילה, והאי

קרא במזמור ארוממך ה' כי דליתני דרשינן בפסיקתא במרדכי ואסתר והמן ואחשורוש, וקריאת מגילה שבה הוא, שמפרסמין את הנס, והכל מקלסין להקדוש ברוך הוא, וגם זה יתפרש כנ"ל שזה גופא הוא הארת המגילה, שמאירה לנו את הניגון דקדושה שע"י יש לנו את הכח לומר ולהודות להשי"ת תמיד גם בלילה שהוא בחי' חושך והסתרה.

ביאור הפ"ד שצריך ללמוד מסכת מגילה ביום

(ט) ואולי על פי זה יתבאר מעט סוגיית הגמ' שם שנראת כמדרש פליאה, שז"ל הגמ' שם: 'ואמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אלקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי, סבור מינה למקרייה בלילה ולמינתא מתניתין דידה ביממא, אמר להו רבי ירמיה לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי חייה בר אבא כגון דאמרי אינשי אעבור פרשתא דא ואתנייה, והיינו שבהו"א סברו שלשנותה היינו ללמוד מסכת מגילה ביום, עד שפירשו שהכוונה לשנות את המגילה פעם שנית, והעניין פלא לכאן' מהיכ"ת שיהיה מצוה ותקנת הו"ל ללמוד מסכת מגילה ביום מה שלא מצינו כן בשום מצוה כלולב ושופר וכו' [שאף אם יש מצוה ללמוד הל' ההג אבל לא מצינו חיוב מיוחד ללמוד את הלכות המצוה של אותו יום], ובפרט שעיקר קריאת המגילה היא של יום ואיך ס"ד שיהיה די בקריאת המגילה של לילה וביום רק ילמדו מסכת מגילה, ועל פי הנ"ל יש להמתיק קצת, כי עיקר הארת המגילה היא הארה זו שהשי"ת רוצה בנו תמיד בכל עת, שזה בחי' הניגון הכשר שמאירים לנו מרדכי ואסתר, וזה הכח של תורה שבעל פה וכמבואר בדברי רבינו הנ"ל שזה העצה להינצל מבחי' הניגון של הרשע, ע"י לימוד התורה בלילה, ולכן דייקא במגילה זו היה ס"ד שצריך לצרף לזה לימוד תורה שבעל פה כי עיקר הארה זו נמצאת דייקא בתורה שבעל פה [ואף שהארה זו היא בלילה, אבל כפורים שקוראים את המגילה בלילה ואחר שקיבלנו הארה זו בקריאת המגילה ממישיכים ומאירים הארה זו ע"י תורה שבעל פה, וע"ז קמ"ל שצריך דייקא לשנות את המגילה שני פעמים, כי במגילה עצמה מאיר הארה זו באופן גבוה מאוד מאוד שזה בחי' מה שמבטלין תורה למקרא מגילה וכנ"ל.

החידוש כמה שאין יוצאים ידי סעודת פורים בלילה

(י) ואולי בזה יתבאר ג"כ מה שמבואר במגילה (דף ז): 'אמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו מאי מעמא ימי משתה ושמחה כתיב, רב אשי הוה יתיב קמיה דרב כהנא [וי"ג דאמימר] נגה ולא אתו רבנן, אמר ליה מאי מעמא לא אתו רבנן דלמא מרידי בסעודת פורים, אמר ליה ולא הוה אפשר למיכלה באורתא, אמר ליה לא שמוע ליה למר הא דאמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו, אמר ליה אמר רבא הכי, אמר ליה אין, תנא מיניה ארבעין זימנין דמי ליה כמאן דמנח בכיסיה'.

ומבואר שהיה דבר זה חידוש בעיניו כל כך עד שתמה ואמר 'אמר רבא הכי', וגם בתחילה היה פלא בעיניו מה שלא באו בני הישיבה ללמוד, והיינו כי הוה סב"ל שעיקר סעודת פורים הוא דייקא בלילה, והעניין פלא מהיכ"ת ס"ד שעיקר המצוה הוא דייקא בלילה, ועל פי הנ"ל אולי יתבאר קצת, כי עיקר הארת פורים הוא דייקא להאיר את בחי' הלילה והחושך, וע"כ סב"ל שאדרבא עיקר הסעודה צריך להיות דייקא בלילה כי עניינו להאיר את בחי' הלילה וכנ"ל [כי עיקר הניגון הכשר הוא להאיר את בחי' הלילה והחושך שאז עיקר התגברות בחי' המנגן שאינו כשר וע"כ עיקר העצה הוא ע"י בחי' לימוד תורה שבעל פה בלילה וכנ"ל], והמסקנא היא שצריך לאכול דווקא ביום, ואי"ז סותר להנ"ל אלא שהכוונה היא שצריך להאיר את בחי' הלילה כ"כ עד שכבר מאיר בבחי' יום לגמרי שמתבטל החושך לגמרי, ועל כן צריך להמתין עם הסעודה ביום, כי בלילה עדיין אין מאירה ההארה הזו בשלימות.

[ואולי ס"ד שבפורים גם בלילה הוא כבר בבחי' הארת יום לגמרי, וקמ"ל שאע"פ"כ יש בזה דרגות ועיקר הסעודה צריכה להיות כשמאירה הארת יום בשלימות, ומ"מ מובא בפוסקים באמת להרבות בשמחה גם בלילה כי באמת מתחילה ההארה להאיר גם בלילה וכנ"ל].

'דע מה שתשיב' – תשובות ל'מקורב' הטרי!

מעמדו של רבי נחמן מברסלב אצל חסידי ברסלב – המשך המאמר משבוע שעבר –

אולי תתן לי כמה דוגמאות לאמירות של רבי נחמן מברסלב שמהם ניתן להבין מי הוא היה?

ראשית הוא עצמו אמר זאת בפירושו, כמובא בחיי מוהר"ן² בזה הלשון: 'כמה פעמים חזר בעצמו דברי העולם שאומרים עליו שאין כאן ממוצע, רק או שהוא חס ושלום כמו שהמתנגדים בודים עליו וכו', הדוברים על צדיק עתק רחמנא ליצלן וכו', או אם הוא להיפך, שהוא צדיק אמיתי, אזי הוא חידוש נפלא ונורא ונשגב שאי אפשר לשער כמוהו אנושי כלל. כי כך היו רגילים רוב העולם לומר עליו זכרוננו לברכה, והוא זכרוננו לברכה חזר בעצמו דיבורים אלו כמה פעמים, ורמז לנו שהאמת הוא כן שאין כאן ממוצע. והבחר יבחר לו האמת, כי האמת הוא אחד.'

כלומר, מוהר"ן בא ואמר כאן בפירושו: אל תדון אותי כצדיק רגיל בין שאר צדיקים, אלא אני ענין נפלא ומיוחד שאי אפשר לאדם רגיל לשער אותו.

זה שמוהר"ן לא היה צדיק 'רגיל' עולה ומבצבץ משיחות רבות שלו שבהם גילה טפח מהשגותיו, פעמים בפירושו פעמים ברמז. ואם תסתכל בספר חיי מוהר"ן, בעיקר בחלק של 'גדולת נוראות השגותיו', ומעלת תורתו וספריו הקדושים, וכן בשיחות הר"ן אותיות קעג-ריא, תראה שם דברים רבים נפלאים ביותר.

אתן לך כמה דוגמאות בודדות מתוך רבים.

לגבי מעלת נשמתו, אמר³: 'אני איש פלא ונשמתי הוא פלא גדול'. 'זפעם אחת יצא מפיו הקדוש על עצמו ואמר בזה הלשון: אני סבא דסבין'⁴ (הכינוי 'סבא דסבין' מתייחס כידוע לספירת הכתר – אריק אנפין⁵, וכונתו היתה שנשמתו באה משם

טפח ומכסה אלפים אמה¹, אולם על ידי האופן השני והשלישי ניתן לדעת יותר על השגות ומעלות פנימיות שזכו להם אותם הצדיקים, שכן אם לא שסיפרו בעצמם על רום מעלתם והשגותיהם, או שתלמידיהם הקרובים ראו זאת אצלם וסיפרו לנו, מהיכן אנו יכולים לדעת מה היה צפון בלבם, והלא דברים אלו נעלמים ונסתרים, וגם אדם פשוט שראה אותם לא בהכרח הכיר בהם את מעלתם, ורק תלמידים גדולים שהיו קרובים אליהם מאד יכלו לעמוד על מודם ולספר אותו לאחרים.

וכך היה אצל רשב"י שגילה לתלמידיו פעמים רבות על השגותיו הנעלות, כמו שרואים בהתפארות הנוראה שלו באידרא רבא ובתחילת האידרא זוטא שסיפר על ההשגות הנוראות שרואה בשעה זו, מה שלא נראה לאחרים, וכן תלמידיו ראו אצלו דברים נוראים וסיפרו זאת, וכן היה אצל האריז"ל, שמעלתו נודעה לנו בעיקר על ידי תלמידו רבי חיים ויטאל שחקר ובדק אחריו וראה אצלו דברים נוראים, וכן הרמח"ל התגלה על ידי תלמידו שסיפר מה שראה אצל רבו, וכן על ידי דברים שסיפר הרמח"ל על עצמו, וכן על השגותיו הנוראות של הגר"א ברוח הקודש אנו יודעים ממה שראו אצלו תלמידיו, וממה שסיפר להם הגר"א, כגון מה שמעיד הגר"ח מוואלוז'ין שראה בכתביו של הגר"א מה שגילה לו יעקב אבינו ואלהיו הנביא, ועוד כיוצא בזה.

וכל שלושת האופנים הללו ממש נמצאים גם אצל מוהר"ן מברסלב, יש לנו את הספר ליקוטי מוהר"ן שכל מבין רואה מיד שאין זה ספר רגיל, אלא גנוזים בו השגות נוראות שאי אפשר לאדם רגיל לומר דברים כאלו (ועוד נאריך בזה שיהיה מיוחדת בקשר לספר ליקוטי מוהר"ן).

וכמו כן יש לנו שיהות ברורות שיצאו מפיו שבהם סיפר לתלמידיו על מעלתו והשגותיו, וכן יש לנו סיפורים מתלמידיו, ובעיקר מתלמידו הגדול מוהרנ"ת שסיפר לנו מה שראה אצלו ושמע ממנו.

¹ כמאמר הפסיעות, וכן בהקדמתו לשערי קדושה. וראה גם בהקדמת מוהרנ"ת לליקוטי מוהר"ן על ההסתרה שמאפשרת את הגילוי.

ומה כל זה קשור לרבי נחמן מברסלב?

יש קשר גדול, כי מוהר"ן מברסלב הוא אחד מאותם אנשי מופת בעלי נשמה פלאית והשגות נוראות שאין לבני אדם רגילים הבנה בהם, ורק מי שמוכן להכיר בתופעה הזו שישנם בעולמנו הופעות של אנשי פלא מיוחדים בעלי השגות נעלות היוצאות מגדר הרגיל יוכל לקבל איזו אהיזה בדעתו מי היה רבי נחמן מברסלב.

ולכן הקדמתי לך את ההקדמה הזו, כדי לתת לך ציור מצדיקים שאינם כגדר צדיקים 'רגילים' אלא צדיקים מיוחדים שקיבלו תפקיד חשוב ומרכזי מאד בתיקון הבריאה. והוא דבר שרבים מכני דורנו, בעיקר אלו שלא גדלו מנעוריהם על ערכי תורת הסוד, אינם תופסים כל כך, שיש בעולם צדיקים שגדולים בכמה מידות מהמושגים המוכרים להם על צדיקים, וזה גורם שכאשר באים לדון על צדיק כמו מוהר"ן מברסלב ורואים שאין הוא מתאים לאמות המידה הרגילות של שאר הצדיקים המוכרים, שופטים אותו בדרך לא נכונה, ולא מצליחים לראות את הדברים כמות שהם.

ומהיכן אנו יודעים שרבי נחמן מברסלב אכן היה מסוג הצדיקים המיוחדים הללו?

כל אותם צדיקים בעלי השגות מופלאות שמנינו אותם לעיל, אנו יודעים על השגותיהם הנוראות על ידי שלושה אופנים: אופן אחד הוא דברי תורה שגילו שניכר מתוכם למבני מדע שלא יכלו להיכתב אלא על ידי אדם בעל השגה גדולה מאד, כגון ספר הזוהר, כתבי האריז"ל, וכן רואים זאת אצל הרמח"ל והגר"א.

האופן השני הוא על ידי דברים שגילו בעצמם לפני תלמידיהם וסיפרו להם על גודל מעלת נשמתם והשגתם.

והאופן השלישי הוא, מדברים שהתלמידים ראו אצל רבותיהם ופרסמו זאת ברבים, ועל ידי זה התפשטה ההכרה בהם גם אצל אלו שלא הכירו אותם.

והנה מדברי תורתם שגילו לנו אנו יכולים לדעת על גדולתם רק עד רובד מסוים, שכן בדברי התורה שגילו הלבישו את השגותיהם בכיסוי והסתרה, וכמו שכתב רבי חיים ויטאל שהוא מגלה

² אות רסב.

³ חיי מוהר"ן אות רנו.

⁴ חיי מוהר"ן אות רעב. וכתב על כך מוהרנ"ת: 'זאם תסתכל ותבין בהמעשה הנוראה של שבעה בעמלעם בהסיפור של הבעמליר הראשון שהיה עיור, שאמר לו הנשר הגדול שהוא זקן מאד, ואף על פי כן הוא יניק ולא התחיל לחיות כלל וכו', והיה זקן נגד כל הזקנים הנזכרים שם, תבין קצת ענין זה. וכן משאר עניני המעשה הנ"ל תוכל להבין קצת גדלת רבנו זכרוננו לברכה ולהכימא ברמיזא.'

⁵ ראה אדרא זוטא האזינו רפה, כ: 'האי עתיקא סבא דסבין, כתראה עלאה לעילא' ו'יעונו' בוורה בראשית שהסבא דסבין גילה סודות.

וזכה לקבל השגה ממקום עליון זה, וכידוע רק יהודים בכל הדורות זכו למעלה זו⁶. וכן ראה מוהר"ת בכתב ידו שכתב: 'אני זקן שבקדושה וכו' שמגלה דברים שכיסה עתיק יומין⁷.

וכן ידוע שה'סיפורי מעשיות משנים קדמוניות' שסיפר, הם השגות עליונות מהכתר שנקרא עתיק (ישן, קדום), שהלביש אותם בסיפורים אלו, כמבואר בליקוטיו מוהר"ן סימן ס'⁸.

ופעם אמר⁹: 'העולם סוברים שמחמת שאני נכד הבעל שם טוב זכרונו לברכה, מחמת זה זכיתי למדרגתי. לא כן הוא, רק עם דבר אחד הצלחתי. ועל ידי זה זכיתי לעלות למה שזכיתי. ובחי מוהר"ן¹⁰ מובאת על כך תוספת: 'שמעתי שאמר, כי איתא בדרושי המקובלים אשר אדם הראשון בעת שאכל מעץ הדעת, מעמו כל הנשמות מעץ הדעת, אבל נשמתו הקדושה זכתה שלא טעמה כלל מעץ הדעת'¹¹.

וכמו כן מתבאר בדבריו בכמה מקומות שהוא נשמה כללית מאד, ועל כן עסק רבות בתיקון נשמות ישראל החיים והמתים, כמו שהבאנו בדברנו לעיל קצת ממה שכתוב על כך¹². ועוד קודם שעלה לארץ ישראל אמר¹³: 'איני יכול לישון, מחמת שקודם השנה באים ועומדים לפני כל הששים רבוא אותיות של התורה' (וכידוע ששים רבוא אותיות התורה הם כנגד ששים רבוא נשמות ישראל, כמובא גם בשיחות הר"ן שיהיה צא).

⁶ ראה עמק המלך (א, ד): 'זהנה אותיות ספירת הכתר אשר בעוונותינו הרבים נעלם עתה ממנו מאיתנו ביותר וכו', עד שיש צדיק כמו משה רבינו ע"ה או מורנו ורבנו האר"י זלה"ה, אשר יש בידם מפתח של תחיית המתים, ויש להם מעט רושם נובלות הכתר בעולם הכא ולא יותר'.

⁷ חיי מוהר"ן אות רפט. וידוע ש'זקן' הוא הכתר שנקרא 'עתיק', ומוהר"ן אמר שנשמתו באה ממקום עליון זה, ולכן יכל לגלות דברים שכיסה 'עתיק יומין'.

⁸ זה לשונו שם: 'אבל יש שנפל מכל הע' פנים [של התורה], עד שאי אפשר לעוררו בשום פנים, כי אם על ידי סיפורי מעשיות של שנים קדמוניות, שכל הע' פנים, ע' שנים, מקבלין היות משם. וזה בחינת עתיק, בחינת זקן'.

⁹ שיחות הר"ן אות קסו.

¹⁰ בהשטמה שלאחר אות רצ, וכן מובא בכוכבי אור.

¹¹ ראה ספר הגלגולים ושער הגלגולים הקדמה ז' ובפירושו בני אהרן שם אות א', ושם מבואר שהנשמות שהסתלקו מן אדם הראשון קודם שאכל מעץ הדעת, הם נשמות במעלה גדולה מאד, וכאשר יורדת נשמה כזו לעולם בתוך גוף, היא נקראת נשמה חדשה לגמרי, וכתב שם האר"י ל שנשמה כזו יכולה לעלות למעלות גדולות מאד בנקל, מחמת מעלתה הגדולה בשורשה. ומוהר"ן ידע על עצמו שנשמתו היא מאותן נשמות גדולות, ומכאן זה זכה לכל מה שזכה.

¹² וראה עוד בשיחות הר"ן אות קצה בענין זה.

¹³ שיחות הר"ן אות קעו.

ואמר רבינו זכרונו לברכה שהוא יודע כל שורשי נשמות ישראל. ומתחילה אמר שיודע אותם מתורה שבכתב, ועדיין אינו יודע אותם מתורה שבעל פה. אחר איזה זמן אמר שכבר זכה לידע את שרשי הנשמות ישראל גם מתורה שבעל פה.

והיה יודע לתת תיקונים לכל אחד ואחד כפי שורש נשמתו. וכל הדברים שציוה לא היה עניני סודות לכוון כוונות ויהודים, רק כל ההנהגות שציוה למקורביו היו עניני עובדות וכו'.

והכלל, שלכל אחד ואחד ציוה הנהגות מיוחדות כפי מה שהיה צריך לתקן מה שפגם וכפי שורש נשמתו. ויש הנהגות כלליות שציוה לכל המקורבים שלו כנ"ל. ויש הנהגות שהיו כלליות לכמה וכמה אנשים, ויש הנהגות שהיו מיוחדות לכל אחד ואחד ביהוד¹⁴.

וזה שנשמתו שייכת לשורש נשמות ישראל, רואים גם בשיחתו שאמר¹⁵: 'שהוא מרגיש צרות ישראל רחמנא ליצולן קודם מכל הצדיקים, כי הוא יודע הגזרה והצרה הם ושלוש כשהוא עדין בשורש, ואחר כך מגיע הדבר לשאר הצדיקים'. וכן כמה וכמה פעמים הודיע עתידות על צרות שעומדות להתרחש¹⁶.

ועוד אמר¹⁷ 'שתיכף כשאחד בא אליו והוא נותן לו שלום ופושט ידו לידו (כמנהג העולם בשעת נתינת שלום) אז תיכף הוא יודע כל מה שעבר אותו האיש וכו', ועשה זאת כלאחר יד, והיה נחשב אצלו לדבר פשוט וקל מה שיודע את כל אחד ואחד כפי מה שהוא מתחילה ועד סוף כל מה שעשה ועבר' וכו'. וכמה אנשים שבאו לפניו והוא הגיד להם מה שעשו¹⁸.

¹⁴ שיחות הר"ן אות רפה. ומובא שם עוד בקשר להנהגות שהיה מצוה לעשות: 'זכל מה שציוה לעשות, אפילו היה נראה דבר קל ופשוט מאד, היה כבד מאד על האדם לעשות. והיה מונח עליו כל מיני כבודות והיו עליו כמה וכמה מניעות אף על פי שהדבר היה דבר פשוט, ואילו לא היה מצוה רבינו זכרונו לברכה לעשות אותו הדבר, רק האדם היה רוצה לעשות זאת מעצמו, היה קל עליו מאד לעשות, אבל כשציוה רבנו זכרונו לברכה לעשותו היה כבד מאד. אבל אף על פי כן היו אנשים שלו מקיימים דבריו תמיד, כי ידעו מזה שדבריו שהוא מצוה כבד מאד לעשותן, והיו מכריחים עצמם מאד מאד לקיים דבריו דייקא, והיו מתחננים ומבקשים מאד מהשם יתברך על זה שיעזור אותם לקיים דברי הנהגותיו הקדושים. והשם יתברך עוזרם על זה. ושמעתי מפיו הקדוש ברוש שאמר: כל מה שאני מצוה לעשות הוא כבד מאד לעשות וכו'. ומי שזכה להתקרב אליו היה רואה קצת מעין זה. ולא היה לרבנו זכרונו לברכה שום מנוחה כל ימיו אפלו רגע אחת, כי היה לוחם מלחמות ה' בכל עת ובכל רגע, ואי אפשר להאריך ולספר בזה מכמה מעמים, וזה היה ענין המחלקת הגדולה שהיה עליו וכו'.

¹⁵ שיחות הר"ן אות רעו.

¹⁶ שם אות קפו.

¹⁷ שיחות הר"ן אות קפד.

ובענין זה כתב מוהר"ת¹⁸: 'כי כל ענינו [של מוהר"ן] הוא בחינת התחדשות נפלא ונורא מאד מאד, שיכול להרים ולהחדש הנפשות שירדו ונפלו מאלפים שנה, וכמה גלגולים עברו עליהם וכו'. ואני יודע ומאמין באמת, שאדוננו מורנו ורבינו יודע היטב בכלליות ובפרטיות כל מה שנעשה עם כל הנפשות בכל דור ודור מיום ברא א-להים אדם על הארץ עד הנה, ועד הסוף האחרון. ויודע כל התיקונים של כל אחד ואחד. וכל הידיעות הללו הם אצלו דבר קטן, כי השיג השגות אלקות שאי אפשר לתפוס במחשבה כלל, כמו שכתוב לית מחשבה תפיסא כך כלל. מה אומר מה אדבר, נפשי יודעת מאד, וגם מעט הידיעה שהאיר בי האכיון בנפלאותיו העצומים, קשה מאד להכנים מעט בחברי'.

ופעם גילה¹⁹ שכל ביאתו לעולם אינה לצורך עצמו אלא בשביל לקרב את נשמות ישראל לקדוש ברוך הוא. ועוד אמר: 'אנחנו איננו כלל מזה העולם של עכשיו, ומחמת זה אין העולם יכולים לסבול אותנו'²⁰.

ועל מעלת תורתו שגילה אמר 'התורה שלי היא גדולה מאד, והיא כולה רוח הקודש'²¹. ואמר: 'איני אומר לכם מתורתי כי אם הפסולת, והיא נמוכה אלפי אלפים ורבי רבבות מדרגות מכפי מה שאני משיגה, ואיני יכול לומר נמוך יותר'²².

ו'פעם אחת היה משבח את הספר שלו מאד, ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו וכו', ואמר שיהיו בני אדם שילמדו ויתפללו על ידי הספר הזה, ואמר שמי שישב ויעסוק בספריו, רק בלי קנטור ונצחון ויסתכל בו באמת, אז בודאי יהיו נבקעין אצלו כל גידי קשיות לכבו'²³.

וכן אמר²⁴ 'שהספר הקדוש שלו ליקומי מוהר"ן שיצא בעולם הוא אתחלתא דגאולה וכו', וצריכים ללמוד אותו הרבה עד שיהיה שגור בעל פה כי הוא מלא מוסר והתעוררות גדול מאד להשם יתברך אשר אין ערוך אליו. אחר כך אמר בפירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים הוא אתחלתא דגאולה'.

וקודם הסתלקותו אמר 'שכבר הוא עומד עכשיו על מדרגה כזו שאי אפשר להשיג יותר בשום אופן כל זמן שמלובשין בהגוף. ואמר שמתגעגע מאד מאד להפשיט גופו, כי אי אפשר לו

¹⁸ עלים לתרופה מכתב שנ.

¹⁹ חיי מוהר"ן אות שז.

²⁰ שם אות שמה.

²¹ שיחות הר"ן אות קצו.

²² חיי מוהר"ן אות שם.

²³ חיי מוהר"ן אות שמט.

²⁴ חיי מוהר"ן אות שמו.

לעמוד על מדרגה אחת בשום אופן, כי כל ימי חייו מעולם לא עמד על מדרגה אחת, אפילו כשהגיע לאיזה מדרגה עליונה שיהיה, אפילו לתכלית המעלה, אף על פי כן היה מחפש יותר עד שהגיע למדרגה גבוהה יותר ויותר. וכן היה תמיד כל ימי חייו כמבאר במקום אחר. ולבסוף הגיע למדרגה גבוהה כזו שאי אפשר בתוך הגוף להשיג יותר בשום אופן, ועל כן היה מוכרח להסתלק²⁵.

ואלו רק מקצת מהשיחות הידועות לנו שבהם גילה לנו ממדרגתו והשגותיו, ומי שיש לו מעט הבנה רואה מיד שדברים כאלו הם מעל ומעבר לשבחים שנאמרו על צדיקים 'רגילים', ובודאי לפי איך שהוא העמיד את עצמו, מדובר כאן בצדיק מופלא ונשגב ביותר, מסוג הצדיקים שמופיעים אחת לכמה דורות שיש להם תפקיד כללי מאד בבריאה.

כמו כן אזכיר לך את ההידושים הידועים שלו, שהידוע בהם הוא מה שגילה במסירות נפש לאחר יגיעה עצומה תיקון למקרה לילה (ומי שמבין קצת בסודות התורה יודע שאין זה מהדברים הקלים והפשוטים כלל לתקן פגם זה, והוא דבר שכל ענין הגלות והגאולה תלויה בו), והם העשרה פרקי תהלים הנקראים 'תיקון הכללי'. וכן מה שייחד שני עדים קודם פטירתו ואמר שמי שיבוא על קברו ויאמר שם את ה'תיקון הכללי' ויתן פרוטה לצדקה לעילוי נשמתו, יתאמין מאד בכל כחו להושיעו ולתקנו²⁶.

וכמוכן שהבטחה כזו לא כל אחד יכול להבטיח, ורק צדיק מופלג מאד יכול לעסוק בענינים כאלו ולהבטיח דבר כזה, וכמו שאכן העיד מוהר"ן על עצמו במקום אחר²⁷: 'שהכח שהיה לדוד המלך עליו השלום לומר שמונה פעמים אבשלום בני ועל ידי זה העלה אותו משבעה מדורי גיהנם והכניסו לגן עדן, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, (סוטה י.), זה הכח יש לו גם כן, שהוא יכול זאת גם כן להעלות בדיבורו בעלמא את האדם מכל השבעה מדורי גיהנם ולהכניסו לגן עדן'.

וכן הענין שציוה להיות אצלו בראש השנה (וענין זה ממשיך גם לאחר פטירתו בציונו הקדוש כמו שבירר מוהר"ן), ואמר שיש בזה סודות גבוהים מאד שלא רצה לבארם, עד כדי כך שמכל התיקונים שהידוש, 'הראש השנה שלי עולה על הכל'²⁸.

²⁵ שיחות הר"ן אות קעט.

²⁶ שיחות הר"ן אות קמא. בחיי מוהר"ן אות רכה מובא: 'ואמר שבהפאות יוציא אותו מהגיהנם אפילו אם יהיה איך שיהיה, אפילו אם עבר מה שעבר, רק מעתה יקבל על עצמו שלא ישוב לאיילתו הם ושלום'.

²⁷ חיי מוהר"ן אות רחצ.

²⁸ חיי מוהר"ן אות תג.

וכל הדברים הללו, בין אם מבינים אותם ובין אם לא מבינים, דבר אחד ברור עולה מהם, שמי שגילה אותם לא יכול להיות צדיק 'פשוט', ועד כמה שאנו מאמינים לו ולא הושדים אותו שמשקר בזדון או מתוך דמיון חס ושלום (ועוד נדבר על זה להלן). אנו צריכים להבין שמדובר כאן בצדיק מיוחד ונפלא מאד מאד.

ואם כך יש לנו כבר תשובה לשאלתך מדוע חסידי ברסלב עושים ממנו 'ענין כל כך גדול', והלא יש לנו עוד צדיקים, כי אכן מוהר"ן אינו עוד צדיק בין צדיקים אחרים, אלא צדיק מופלא ומיוחד שגילה בעולם דברים נפלאים, ולכן חסידי ברסלב שמאמינים לו ורוצים להתקרב אליו ולדרכו, אכן עושים ממנו 'ענין גדול'.

אני שומע את דבריך, אני מבין שאכן מי שמאמין למוהר"ן מעמיד אותו במקום מאד גבוה, אבל עדיין אינני מבין למה הוא צריך לתפוס מקום כל כך מרכזי בעולמם של חסידי ברסלב, הנה אני גם כן מאמין ברשב"י ובאריז"ל ובגרא"א שהם בודאי צדיקים מופלגים מהסוג שתיארת קודם, ואף על פי כן אני לא עושה מהם כזה ענין ולא מזכיר אותם כל הזמן, ובודאי לא בתואר 'רבינו' שהסידי ברסלב כל כך מרבים להשתמש בו, עד שכמעט אי אפשר לשוחח עם חסיד ברסלב בלי שיוזכר בשיחה כמה פעמים את 'רבינו', זה נראה לי ממש מוזנז, ואולי אפילו קצת כעין אילולת...

הסיבה לכך שהסידי ברסלב מזכירים את מוהר"ן רבות בשיחותיהם, היא פשוט בגלל שמוהר"ן כשבילם אינו רק עוד צדיק גדול ומופלג, אלא הוא רבי, רבי כמובן העמוק והרחב ביותר שאפשר לצייר, רבי כזה שמקבלים ממנו דעת עצה והדרכה בכל תחומי החיים, כי אכן מוהר"ן הוא רבי שהצליח להשריש בתלמידיו את דעתו, יש לו המון מה לומר על כל דבר וענין, תורות עמוקות על אין ספור נושאים שנוגעים לחיבור בין התורה והנפש, ומאות עצות שמקיפות את כל תחומי החיים.

בנוסף על כך תלמידיו מרגישים כלפיו קשר עמוק של קרבה ואהבה, שנובע כתוצאה מכך שהם מרגישים שהוא מודריך אותם בדרך של חיים אמיתיים, מה שיוצר בין מוהר"ן למקורביו קשר קרוב מאד של רבי וחסיד. ואכן מוהר"ן לימד שרבי זה דבר שצריך ללוות את האדם במשך היום, מישהו שמקבלים ממנו את הדעת הנכונה והולכים בדרך עצתו²⁹, ולא מישהו שבאים אליו פעם בשנה כדי לקבל ברכה או משהו כזה, זה חלק מהנושא של 'התקשרות לצדיקים' שתופס מקום כה חשוב במשנת מוהר"ן.

²⁹ ראה ליקוטי מוהר"ן קמא ז, ג.

לאור זאת אין בכך כל פלא שתלמידיו מרבים להזכיר אותו, ולהיזכר בכל דבר מהי דעת רבם בנושא, כי יש להם רבי שהם מקבלים ממנו דעה והשכל, והם אוהבים אותו בכל לבם, אולם זר לא יבין זאת, ורק מי שזכה שהיה לו אי פעם רבי אמיתי כזה יוכל להבין זאת. ובאמת כל מי שזכה במשך הדורות לרבי אמיתי שהיה לו קשר נפשי אתו וגם הודריך אותו, היה מזכיר אותו הרבה, אלא שבדרך כלל רק יחידים זכו לכך, ואילו כאן ישנה תופעה של אלפים רבים של אנשים מכל הגוונים וסוגי האופי שמקבלים את מוהר"ן לרבי באופן הזה. ואולי כשרואים תופעה כזו, במקום להתפלא ולבקר, ראוי יותר לקנא בהם ולבדוק מה יש בו באותו רבי שמצליח להודריך אנשים כה רבים ולקשר אותם אליו בקשר נפשי כה חזק.

בעומק הענין, הקשר העמוק שחשים תלמידיו של מוהר"ן כלפיו מה שלא מצאנו במידה גדולה כזו אצל צדיקים אחרים, נובע מכך שמוהר"ן אינו רק צדיק מופלג במעלה שהגיע למדרגות והשגות עצומות והי בהם לעצמו, אלא הוא גם צדיק שמשפיע לאחרים מכל מה שיש בו, וכמו שכבר גילה³⁰ שכל מטרת ביאתו לעולם היא כדי לעזור לנשמות ישראל להגיע לתיקונם, אלא שאינו יכול לסייע למי שאינו בא אליו והולך בדרכיו. ולכן אצל מוהר"ן בא לידי ביטוי באופן מיוחד הנושא של 'התקשרות לצדיקים' שהבעל שם טוב התחיל לפרסם בעולם, שכן זהו אחד מדרכי התיקון המרכזיים שהאיר בעולם. ועוד נדבר להלן בשיחה מיוחדת על הנושא של 'התקשרות לצדיקים'.

עלון 'המקורבים'

ליצירת קשר, לתרומות, להנצחת שם, לקבלת הגליון באימייל, למוקדי ההפצה, ולפרסום בגליון פנו לקו 'המקורבים': 077-31-40-331 והשאירו הודעה בשלוחה: 72 או לאימייל: E0773140331@GMAIL.COM

* * *

ניתן לתרום (וכן לקבל את הגליון עד לבייתכם) דרך מכשירי 'קהילות' בכל רחבי הארץ! וכן דרך קו 'קהילות': 0732757000 בשלוחה: 11318 (בכל האופנים יש לציין: עבור עלון המקורבים, וכשהתרומה היא דרך המל' יש להשאיר הודעה לאחר מכן בקו המקורבים הנ"ל בשלוחה 72 על כך התרומה, ושהיא מיועדת לעלון זה) תזכו למצוות!

* * *

נשמח לקבל כל חומר לגליון ע"י שליחה לכתובת האימייל הנ"ל עד יום שני בערב בצירוף שם מלא ומיקום עיר! (אפשר שם וכתובת בדו"מ, ולציין זאת), עם זאת, אין התחייבות שהדברים יפורסמו, ואין לראות באי-פרסומם שום צד פגיעה (יתכנו הרבה סיבות, גם טכניות), בהצלחה!!

³⁰ חיי מוהר"ן אות שז.

כינום מרכזי נערך ע"י ארגון 'הקבצו' בעיר ביתר עילית בנושא חינוך וקירוב

כינום מפעים שכל כולו חיפוש אור הצדיק ודעתו הקדושה התקיים לקראת חג הפורים בכולל הצות ביתר עילית כשהדוברים מרתקים את הציבור בדברים של טעם היוצאים מן הלב

הרה"ח ר' אברהם יצחק קלצקי שליט"א ראש ישיבת נעימות התורה ומשפיע רוחני בישיבת מאירת עיניים, הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א יו"ר ארגון כיסופים, הרה"ח ר' דן לוינזון שליט"א יו"ר ארגון נהר דעה ומו"ל סדרת פאר הליקוטים, הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין שליט"א מחבר סדרת 'משנת ברסלב' – לעובדא ולמעשה.

את הפאנל הנחה הר"ר נחמן דוידוביץ הי"ו, כשהוא נמשך שעה ארוכה עד קרוב לתחילת סדר הלימוד של חברי הכולל המקומי, כשהציבור מתמוגג מן הדברים העמוקים והמעשיים כאחד, שעוד עתידים להישאר צרובים בזיכרונם עוד זמן רב.

הפאנל אמנם היה ארוך ועשיר באופן שלא נוכל להעלותו על הכתב במסגרת זו (וניתן להאזין להקלטות בקו חניכי הישיבות – ברסלב: 077-31-40-331 בשלוחה: 31), אך הרוח היוצאת משם למעשה היה: חיפוש הצדיק, להיות אמיתי עם השי"ת, ממילא אמיתי בבית, וממילא הדברים יועברו לדור הבא.

ציבור הנוכחים במקום מעיד פה אחד כי כינום שכזה הוא 'מחויב המציאות', וכי כינוסים מסוג זה מעלים את רף הצפי והרצון לכינוסים איכותיים נוספים המלאים בתוכן אמיתי רב.

וכאן המקום להודות להרה"ח ר' ישראל מאיר גלינסקי שליט"א על מסירתו הרבה בעשייתו למען הציבור בכלל, ובפרט על פעילותו הכבירה בקירוב נפשות רבות מקרב חניכי הישיבות לאורו הזך של רביה"ק הננמ"ח זיע"א.

כינום מפעים התקיים בימים האחרונים בביתר עילית. כינום נורא הוד, ולא בלשון מליצה. כינום שכל כולו חיפוש אור הצדיק ודעתו הקדושה, משהו מהסוג שרק מבקשי ומחפשי אור הצדיק מכירים.

הכינום התקיים לקראת חג הפורים בהיכל הכולל הצות בביתר עילית, כשהדוברים מרתקים את הציבור בדברים של טעם היוצאים מן הלב, לב בשר.

דברי פתיחה נשא הרה"ח ר' ישראל מאיר גלינסקי שליט"א, יו"ר הארגון החשוב, בהם דיבר על מעלת ההתקבצות "יחד", כדי למלאות כוחות חדשים ב'בחירה' של ה"חיד". לאחר מכן הסביר בטוב טעם ודעת, ובשפה משובבת 'מהו פורים', ומחי הנקודה המרכזית שאנחנו מקבלים ממנו לכל השנה ולכל החיים.

לאחר מכן נשא דברים מרתקים הרה"ח ר' ישראל זלנציק שליט"א, בהם הרחיב על כך שבדור שלנו יש הודמנות לבדוק את נקודת ה'רצון' הפנימית שלנו, כשאנו רואים למה אנו מרגישים חיבור.

דברים נרגשים נשא הרה"ח ר' משה מנחם קלוגר שליט"א על אודות הנחיצות של העיסוק בקירוב, וכמה אנשים צמאים היום ומחכים שיקרבו אותם, וסיפר כמה סיפורים מרגשים בנושא.

גולת הכותרת של המעמד היה כמובן הפאנל המורחב בענייני קירוב והעברת המורשת לדור הצעיר, בדגש על נוער מתמודד, בהשתתפות המשפיעים החשובים:

אמר רבינו הקדוש: "רציתי שהענין שלי יתפשט כלבבות האנשים המתמידים בעבודתם כאנשי ליט"א!!"
(שינוי שרפי קודש ז"ב, סימן נ"ר)